

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 stycznia 2015r.

Sąd Okręgowy w Warszawie V Wydział Cywilny - Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	<i>SSO Magdalena Majewska</i>
Sędziowie:	<i>SO Zbigniew Podedworny</i>
Protokolant:	<i>SR (del.) Wiesława Śmich</i> <i>Stażysta protokolant sądowy Magdalena Zych</i>

po rozpoznaniu w dniu 07 stycznia 2015 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa R. B.

przeciwko (...) S.A. w W.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanego

od wyroku Sądu Rejonowego (...) w W.

z dnia 4 lutego 2013 roku, sygn.. akt II C 817/13

I. Zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że powództwo oddala i zasądza od R. B. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 2.400 zł (dwa tysiące czterysta złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania;

II. Zasądza od R. B. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 2.850 zł (dwa tysiące osiemset pięćdziesiąt złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej, w tym 1.200 zł (jeden tysiąc dwieście złotych) tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

V Ca 1213/14

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 15 marca 2013 roku R. B. wniósł o zasądzenie od (...) S. A. z siedzibą w W. kwoty 35.387,01 zł. wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty. Powód wniósł również o zasądzenie na jego rzecz kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. W pozwie powód wskazał nadto, że dochodzi od pozwanego również kwoty 1.050 zł. tytułem składki wpłaconej w styczniu 2013 roku. Na rozprawie w dniu 23 stycznia 2014 roku powód sprecyzował, że domaga się od pozwanego kwoty 36.437,01 zł. (35.387,01 zł. + 1.050 zł.) wraz z odsetkami ustawowymi od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

W odpowiedzi na pozew z dnia 14 maja 2013 r. pozwany wniósł o oddalenie powództwa w całości oraz o zasądzenie od powoda na jego rzecz kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Wyrokiem z dnia 4 lutego 2014 r. Sąd Rejonowy (...) w W.:

1. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz R. B. kwotę 32.981,25 zł. (trzydzieści dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych 25/100) złotych wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2013 roku do dnia zapłaty;
2. oddała powództwo w pozostałym zakresie;
3. zasądził od (...) Spółki Akcyjnej z siedzibą w W. na rzecz R. B. kwotę 3.607,74 zł. (trzy tysiące sześćset siedem złotych 74/100) tytułem zwrotu kosztów procesu.

Sąd Rejonowy ustalił, że w dniu 30 października 2009 roku R. B. złożył u (...) S.A. z siedzibą w W. wniosek o zawarcie umowy ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym ze składką regularną M. (...). Umowa taka została zawarta w dniu 06 listopada 2009 roku za pośrednictwem agenta E. K.. Umowa została zawarta na okres 15 lat ze składką regularną, opłacaną rocznie w wysokości 12.000 zł. Integralną częścią umowy były Ogólne Warunki Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym ze Składką Regularną M. (...) (dalej OWU) oraz Regulamin Ubezpieczeniowych Funduszy Kapitałowych. Zgodnie z tabelą 15, zamieszczoną w załączniku nr 1 do OWU wysokość świadczenia wypłacanego ubezpieczonemu w przypadku wypowiedzenia umowy (świadczenie wykupu) uzależniona jest od czasu trwania polisy i przy zawarciu umowy na 15 lat wynosi: w pierwszym roku polisy – 0% części bazowej rachunku, w drugim roku polisy – 0% tej wartości, w trzecim roku polisy – 20%, w czwartym roku polisy – 30%, w piątym roku polisy – 40%, w szóstym roku polisy – 50% w siódmym roku polisy – 60%, w ósmym roku polisy – 70%, w dziewiątym roku polisy – 79%, w dziesiątym roku polisy – 82%, w jedenastym roku – 84%, w dwunastym roku – 87%, w trzynastym roku – 90%, w czternastym roku – 93%, zaś w piętnastym roku – 96 % tej wartości. Powód zapoznał się z powyższymi dokumentami już po podpisaniu umowy i jego wątpliwość wzbudził powyższy zapis OWU dotyczący wysokości wypłacanych przez pozwanego środków w sytuacji rozwiązania umowy przed upływem czasu jej trwania. Powód poinformował o powyższym zastrzeżeniu agenta, niemniej jednak agent wskazał, że OWU jest dokumentem, którego zapisów nie da się negocjować ani zmienić. W grudniu 2012 roku powód powziął informację, że podobne zapisy ogólnych warunków ubezpieczenia, do których miał zastrzeżenia, a stosowane przez inne firmy ubezpieczeniowe zostały wpisane do rejestru klauzul niedozwolonych. Z tytułu zawarcia umowy z powodem pozwany wypłacił agentowi E. K. prowizję w wysokości 12.000 zł.

Od chwili zawarcia umowy do 01 marca 2013 roku powód opłacał indeksowaną składkę regularną, a także inwestował zgromadzone środki w ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe. Pozwany przysyłał powodowi coroczną informację dotyczącą wartości rachunku, wartości świadczeń z tytułu umowy oraz opłat związanych z umową. Po uzyskaniu informacji o wpisaniu do rejestru klauzul abuzywnych postanowień, stosowanych przez inne firmy ubezpieczeniowe, tożsamyh do tych stosowanych przez pozwanego, powód zdecydował się rozwiązać umowę. W piśmie z dnia 14 stycznia 2013 roku powód złożył oświadczenie o odstąpieniu od umowy. Ostatnia składka w wysokości 1.050 zł. została wpłacona przez powoda w dniu 01 marca 2013 roku. Składki na ubezpieczenie były opłacane przez powoda na podstawie stałego zlecenia złożonego w banku, które zostało cofnięte przez powoda z początkiem lutego 2013 roku.

W odpowiedzi na oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy, pozwany pismem z dnia 27 marca 2013 roku wskazał, że powodowi nie przysługiwało prawo do odstąpienia od umowy z uwagi na upływ 30 - dniowego terminu od zawarcia umowy, określonego w § 6 ust. 2 OWU w którym możliwe było skorzystanie przez powoda z prawa do odstąpienia od umowy. Umowa ubezpieczenia uległa rozwiązaniu w dniu 21 maja 2013 roku w trybie § 10 ust. 1 pkt 3 oraz § 12 ust. 7 OWU na skutek braku wpłaty przez powoda składki regularnej. Na dzień rozwiązania umowy jej wartość wyniosła 32.981,25 zł., suma wpłaconych składek wyniosła 42.450,00 zł, zaś świadczenie wykupu 9.894,37, co stanowi 30 % wartości umowy, ustalone na podstawie § 23 ust. 5 OWU w związku z załącznikiem nr 1 ust. 15 poz. 4. Pozwany wezwał powoda ze wskazania numeru konta bankowego, na które ma zostać wypłacone świadczenie wykupu. Na skutek braku

wskazania numeru konta przez powoda pozwany przesłał powyższą kwotę przekazem pocztowym na adres powoda. Powód świadomie nie podjął z poczty powyższej kwoty.

Sąd Rejonowy zważył, że powództwo jako częściowo zasadne podlegało uwzględnieniu w zakresie kwoty 32.981,25 zł. wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 21 maja 2013 do dnia zapłaty, w pozostałym zaś zakresie powództwo podlegało oddaleniu.

Zdaniem Sądu bezsporny był fakt, iż powód i pozwany zawarli umowę ubezpieczenia na życie z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, która zobowiązywała powoda do uiszczania regularnych rocznych składek w wysokości 12.000 zł. Oceniając charakter powyższej umowy Sąd I instancji stanął na stanowisku, że ma ona charakter umowy mieszanej z elementami klasycznego modelu ubezpieczenia na życie oraz umowy, której celem jest inwestowanie kapitału. Dokonując wykładni zapisów tejże umowy oraz stanowiących jej integralną część OWU nie budzi wątpliwości, że głównym elementem tej umowy jest element inwestycyjny czyli alokowanie składek wpłacanych przez powoda na ubezpieczeniowe fundusze kapitałowe, przewidziana zaś umową ochrona ubezpieczeniowa ma symboliczny charakter, biorąc pod uwagę sumę ubezpieczenia, wypłacaną w wypadku śmierci ubezpieczonego. Suma ta zgodnie bowiem z § 4 ust. 2 OWU wynosi kwotę równą wartości rachunku, powiększoną o kwotę 10% wartość części bazowej rachunku lub kwotę równą sumie wpłaconych składek regularnych i składek dodatkowych zmniejszoną o wartość środków odpisanych z rachunku jednostek funduszy w związku z częściowymi wypłatami świadczenia wykupu. Mając na względzie powyższe nie budzi zatem wątpliwości, że w umowie zawartej przez strony dominuje aspekt kapitałowy, gdyż celem umowy jest istnienie długotrwałego stosunku łączącego strony w celu zgromadzenia jak najwyższego kapitału i wygenerowanie możliwie najlepszego wyniku ekonomicznego dla ubezpieczającego, co zapewnia wymierne korzyści również ubezpieczycielowi.

Powyższa umowa – jak podkreślił Sąd Rejonowy - przestała wiązać strony, niemniej jednak zasadniczą kwestią było w jakiej dacie umowa została rozwiązana i na jakiej podstawie, co wpływało również na określenie daty wymagalności roszczenia.

Sąd stanął na stanowisku, że oświadczenie powoda o odstąpieniu od umowy, złożone przez jego pełnomocnika w dniu 14 stycznia 2013 r. jest bezskuteczne, gdyż złożone zostało po upływie terminu określonego w art. 812 § 4 k.c. Tożsamą regulację zawiera § 6 ust. 2 OWU, łączący strony umowy. Mając na względzie powyższe Sąd I instancji wskazał, że oświadczenie o odstąpieniu od umowy z dnia 14 stycznia 2013 r. zostało złożone po upływie terminu 30 dni wskazanego w powyższym przepisie, a tym samym jest bezskuteczne. W ocenie Sądu umowa została rozwiązana w trybie art. 830 § 2 k.c. oraz § 10 ust. 1 pkt 3 i § 12 ust. 7 OWU. Mając na względzie brzmienie powyższych przepisów budziło wątpliwości Sądu Rejonowego, że rozwiązanie umowy nastąpiło z dniem 21 maja 2013 roku, a zatem w toku procesu. Powyższe, wbrew twierdzeniu pozwanego, nie miało jednak wpływu na możliwość zasądzenia na rzecz powoda kwoty wynikającej z umowy. Zgodnie bowiem z art. 316 § 1 k.p.c. po zamknięciu rozprawy sąd wydaje wyrok, biorąc za podstawę stan rzeczy istniejący w chwili zamknięcia rozprawy; w szczególności zasądzeniu roszczenia nie stoi na przeszkodzie okoliczność, że stało się ono wymagalne w toku sprawy. Dla uwzględnienia powództwa wystarcza zatem, że roszczenie było wymagalne najpóźniej w chwili wyrokowania. Reasumując, w ocenie Sądu umowa przestała wiązać strony z dniem 21 maja 2013 roku. Zgodnie zaś z zapisami OWU z tym też dniem powodowi winno zostać wypłacone świadczenie wykupu w wysokości 9.894,37 zł, stanowiące 30 % części bazowej rachunku. Część bazowa rachunku to część środków zapisanych na Rachunku Jednostek Funduszu, pochodzących ze składki regularnej należnej za okres bazowy tj. okres pierwszych siedmiu lat trwania umowy (§ 2 pkt 3 OWU). Wysokość świadczenia wykupu została określona na podstawie § 23 pkt 5 OWU. W myśl powołanego postanowienia, wysokość świadczenia wykupu na dany dzień jest równa wartości części wolnej rachunku oraz określonego procentu wartości części bazowej rachunku wskazanego w odpowiedniej tabeli ust. 15 załącznika nr 1 do OWU, właściwej dla wysokości składki regularnej w skali aktualnej na dzień zawarcia umowy.

Dokonując wykładni powyższych postanowień OWU Sąd miał na względzie brzmienie art. 385¹ k.c. stanowiącego, że postanowienia umowy zawieranej z konsumentem, które nie zostały z nim indywidualnie uzgodnione nie wiążą go, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Nie dotyczy to jedynie postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Ustalenie abuzywności wskazanej powyżej klauzuli było w niniejszym postępowaniu kwestią zasadniczą ze względu na skutki prawne jakie rodzi uznanie postanowienia umowy za klauzulę niedozwoloną. Zgodnie z art. 385¹ § 2 k.c. zamieszczona w umowie klauzula abuzywna nie wiąże konsumenta, a strony są związane umową w pozostałym zakresie. „Brak związania” postanowieniem umownym na skutek uznania go za niedozwolone nie oznacza zatem nieważności czy bezskuteczności umowy w całości, a jedynie w określonym zakresie. W niniejszej sprawie – jak wskazano w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku - Sąd rozpatrując indywidualną sprawę musiał zatem ustalić czy zamieszona w umowie ubezpieczenia, zawartej między stronami, klauzula stanowi niedozwolone postanowienie umowne, co umożliwia Sądowi ustalenie treści wiążącego strony stosunku prawnego, a tym samym pozwala na rozstrzygnięcie sporu o zapłatę.

Mając na względzie brzmienie art. 385¹ k.c., aby można było uznać klauzulę za abuzywną muszą zostać spełnione cztery przesłanki: umowa musi być zawarta z konsumentem, postanowienia tej umowy nie zostały uzgodnione z konsumentem w sposób indywidualny, a ponadto kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy, co jednak nie dotyczy głównych świadczeń stron, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny. Sąd I instancji wskazał, że w okolicznościach niniejszej sprawy bezsporne było, że zostały spełnione dwie pierwsze przesłanki uznania rozważanych postanowień za tzw. klauzule abuzywne. Po pierwsze, umowa została zawarta przez przedsiębiorcę (pozwanego) z konsumentem. Po drugie, kwestionowane postanowienia nie "zostały uzgodnione indywidualnie" z konsumentem, ponieważ powód nie miał rzeczywistego wpływu na ich treść, co potwierdził sam pozwany w piśmie z dnia 27 marca 2013 r. pisząc „nie kwestionujemy, że ogólne warunki ubezpieczenia stanowiące podstawę zawarcia umowy ubezpieczenia nie były z panem R. B. uzgadniane indywidualnie. Stanowią one w istocie wzorzec umowny, określony przepisami prawa” (k. 126) Sporna okazała się natomiast kwestia, czy jednoznacznie sformułowane postanowienia nie dotyczą "głównych świadczeń stron" oraz czy rozważane postanowienia kształtują prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Sąd Rejonowy nie podzielił stanowiska pozwanego, iż wskazane w przedmiotowej umowie świadczenie wykupu należało do głównych świadczeń stron. Sąd uznał również, że określony w tabeli (załącznik nr 1 do OWU) procent części bazowej rachunku wypłacany ubezpieczającemu w związku z całkowitą lub częściową wypłatą świadczenia wykupu kształtuje obowiązki powoda w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami i rażąco narusza jego interesy.

Sąd Rejonowy uznał, że postanowienie umowne zawarte w § 23 Ogólnych warunkach umowy spełnia przesłanki rażącego naruszenia interesów konsumenta oraz godzi w dobre obyczaje, a tym samym winno zostać uznane za niedozwoloną klauzulę umowną. § 23 OWU przewiduje w wypadku rozwiązania umowy prawo pobrania przez pozwanego świadczenia wykupu w wysokości określonej w tabeli zawartej w załączniku nr 1 do OWU. Jednocześnie ani umowa, ani OWU nie wskazują jaki jest charakter tego świadczenia, za jakie czynności jest ono pobierane, a nadto powoduje utratę przez powoda środków zgromadzonych na rachunku bez względu na ich wysokość, przy czym przy rozwiązaniu umowy w dwóch pierwszych latach trwania umowy pozwany pobiera 100% środków zgromadzonych na koncie. Ponadto w umowie oraz OWU brak jakiegokolwiek informacji na temat mechanizmu wyliczania wysokości świadczenia wykupu, co powoduje, że zawierający umowę konsument nie ma możliwości realnie ocenić czy zawarcie umowy jest dla niego rzeczywiście korzystne, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności, które mogą wystąpić w przyszłości, a które mogą go skłonić do ewentualnego wcześniejszego rozwiązania umowy. Jednocześnie nie sposób podzielić poglądu pozwanego, że świadczenie wykupu ma pełnić rolę kompensacyjną i jest usprawiedliwione ponoszeniem przez towarzystwo ubezpieczeniowe znacznych kosztów zawarcia umowy, w tym wysokiej prowizji wypłacanej agentowi, jak również celem samej umowy, którym jest długotrwałe, regularne uiszczanie składek przez ubezpieczonego w celu ich inwestowania przez towarzystwo ubezpieczeniowe w wybrane fundusze kapitałowe. Mając na względzie powyższe twierdzenia pozwanego sąd Rejonowy wskazał, że w zakwestionowanych zapisach OWU brak jednoznacznego wskazania, że świadczenie wykupu

ma służyć pokryciu właśnie kosztów ponoszonych przez ubezpieczyciela w związku z zawarciem umowy, w tym kosztów prowizji pośrednika. Tym samym takie ukształtowanie obowiązku konsumenta jest niezgodne z dobrymi obyczajami, zakładającymi lojalność przedsiębiorcy wobec konsumenta oraz konstruowania jasnych i przejrzystych postanowień umownych bez zatajania okoliczności wpływających na prawną i ekonomiczną sytuację konsumenta przy zawieraniu umowy. Zakwestionowane postanowienie umowne nakłada na konsumenta obowiązek poniesienia – w razie wypowiedzenia umowy przed upływem 15 lat – świadczenia wykupu pochłaniającego wszystkie środki zgromadzone na jego rachunku jeżeli wypowiedzenie umowy następuje w ciągu dwóch pierwszych lat trwania umowy oraz znaczną ich część w latach następnych i to bez względu na wysokość uiszczanej przez konsumenta składki regularnej oraz bez względu na wysokość środków zgromadzonych na rachunku. Nie budziło wątpliwości Sądu I instancji, że pobranie przez pozwanego całości lub znacznej części tych środków w oderwaniu od kwoty uiszczonych przez powoda składek oraz kosztów poniesionych przez pozwanego rażąco narusza interesy konsumenta, gdyż jest wyrazem nierówności stron, kształtując prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami. Odnosząc się zaś do twierdzeń pozwanego o konieczności poniesienia przez niego kosztów wskazać należy, po pierwsze, że pozwany nie przedstawił na powyższą okoliczność żadnych dowodów pozwalających na weryfikację tezy o wyrównawczym charakterze świadczenia wykupu, mającego kompensować pozwanemu uszczerbek majątkowy jakiego doznaje na skutek wypowiedzenia umowy przed upływem 15 lat od jej zawarcia. Jednym dowodem wykazującym te koszty było zestawienie prowizji agenta, zaś z zapisów OWU wynika, że pozwany pobiera w trakcie trwania umowy opłaty o różnym charakterze w tym: opłatę wstępną, administracyjną, za zarządzanie, operacyjną czy opłatę za ryzyko. Analiza zapisów OWU prowadzi z kolei do wniosku, że zarówno mechanizm ustalania wysokości tych opłat jak i sposób wypłacania prowizji agentowi zależy wyłącznie od pozwanego, a powód nie ma żadnego wpływu na powyższe kwestie pomimo, że mają one decydujący wpływ na jego interesy majątkowe w razie wypowiedzenia umowy. Tym samym w ocenie Sądu Rejonowego pozwany nie wykazał racjonalnego i dającego się zaakceptować powiązania kosztów i ryzyka ubezpieczyciela z wysokością świadczenia wykupu.

Sąd ostatecznie stanął na stanowisku, że postanowienie umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym, które uprawniają ubezpieczyciela do zatrzymania w czwartym roku trwania umowy 30% zgromadzonego przez konsumenta kapitału w wypadku rozwiązania umowy są niedozwolonymi klauzulami. Przedmiotowa opłata jest rażąco wygórowana i niewątpliwie nie znajduje uzasadnienia w wartości świadczenia wzajemnego pozwanego ani poniesionych przez pozwanego kosztach, związanych z zawarciem umowy. Sąd Rejonowy zauważył również, że wprawdzie łączący strony stosunek prawny powstał w wyniku zawarcia umowy ubezpieczenia, ale świadczenia pozwanego na wypadek dożycia przez powoda terminu, na który umowa została zawarta, oraz śmierci powoda w czasie trwania stosunku i związane z tym ryzyko pozwanego miały charakter marginalny, jeśli zważy się na wysokość sumy ubezpieczenia. Nie można zatem doszukiwać się uzasadnienia tak rażąco wygórowanej opłaty za wykup polisy w ponoszonym przez pozwanego ryzyku. Zasadniczą treścią łączącego strony stosunku prawnego było uprawnienie powoda do inwestowania środków pieniężnych, wpłacanych w formie składek. Pozwany miał natomiast na inwestowaniu powoda zarabiać, pobierając opłatę za zarządzanie aktywami oraz opłatę administracyjną. Tak określone prawa i obowiązki stron stoją w sprzeczności z tezą pozwanego, że poniósł on znaczące koszty zawarcia i obsługi umowy. Tenże Sąd również uznał za sprzeczne z dobrymi obyczajami zagwarantowanie konsumentowi prawa do odstąpienia od umowy w każdym czasie, jednocześnie obciążając go obowiązkiem zapłaty całej prowizji pośrednika przy zawieraniu umowy, na której to wysokość konsument nie miał żadnego wpływu.

Odnosząc się do kwoty zasądzonej w pkt 1 wyroku Sąd Rejonowy wskazał, że w konsekwencji uznania abyzywności klauzuli umownej przyjął, że pozwany nie miał prawa zmniejszyć świadczenia wykupu do kwoty, stanowiącej 30% części bazowej rachunku i Sąd zasądził od pozwanego całą część środków, zgromadzonych przez powoda na rachunku, przy czym Sąd przyjął, że wartość tej umowy należy oceniać na datę jej skutecznego rozwiązania, a zatem na dzień 21 maja 2013 r., a nie na dzień 31 grudnia 2012 r. Z rozliczenia umowy na dzień 21 maja 2011 roku (k. 166) wynika, że wartość umowy wyniosła 32.981,25 zł. i taką też kwotę Sąd zasądził na rzecz powoda, oddalając powództwo w pozostałej części.

O odsetkach Sąd orzekł na podstawie art. 481 § 1 k.c.,

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 100 k.p.c. stosunkowo je rozdzielając.

Apelacje od tego wyroku w zakresie pkt. 1. i 3. wywiódła strona pozwana, zarzucając naruszenie następujących przepisów prawa materialnego oraz procesowego mających wpływ na treść wyroku:

- 1) naruszenie przepisów art. 233 § 1 kpc poprzez pominięcie tej części materiału dowodowego, tj. m.in. zeznań powoda z której wynikało, iż w zakresie kwoty 9.894,37 złotych pozwany ani w chwili wniesienia pozwu ani w chwili wyrokowania nie był w zwłoce z jej zapłatą;
- 2) naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 233 § 1 kpc poprzez wyprowadzenie wniosków niewynikających z materiału dowodowego, co skutkowało nietrafnym ustaleniem, że § 23 OWU oraz ust. 15 Załącznika Nr 1 do OWU stanowi niedozwolone postanowienie umowne;
- 3) naruszenie przepisów art. 232 Kodeksu postępowania cywilnego (kpc) w związku z art. 6 kodeksu cywilnego (kc) przez błędne przyjęcie, że powód wykazał, iż § 23 Ogólnych Warunków Ubezpieczenia na Życie z Ubezpieczeniowym Funduszem Kapitałowym ze Składką Regularną (...), na podstawie których została zawarta umowa ubezpieczenia (OWU) oraz pkt 15 Załącznika Nr 1 do OWU nie określają głównych świadczeń stron;
- 4) naruszenie przepisów art. 101 kpc poprzez jego niezastosowanie w sytuacji gdy pozwany, w zakresie kwoty jaką wypłacił na rzecz Powoda w terminie wynikającym z zawartej umowy nie dał powodów do wytoczenia sprawy i poprzez fakt wypłaty tej kwoty w terminie wynikającym z umowy uznał w tej części roszczenie;
- 5) naruszenie przepisu art. 450 kc w związku z art. 354 2 kc poprzez jego niezastosowanie i obciążenie pozwanego negatywnymi konsekwencjami odmowy przyjęcia świadczenia przez Powoda, mimo tego, że w tej części świadczenie to było bezsporne;
- 6) naruszenie art. 481 § 1 kc w związku z 486 kc poprzez jego niezastosowanie i zasądzenie odsetek od kwoty, w części w jakiej pozwany spełnił świadczenie na rzecz powoda, który odmówił jego przyjęcia i tym samym pozostawał w zwłoce oraz naruszenia art. 481 § 1 kc w odniesieniu do ustalenia termu od jakiego bieżą odsetki poprzez przyjęcie, że już w chwili rozwiązania umowy pozwany był w zwłoce, podczas gdy zgodnie z OWU pozwany miał 14 dni na wypłatę świadczenia i dopiero po upływie tego okresu można mówić o ewentualnej zwłocie dłużnika;
- 7) naruszenie art. 5 kc poprzez jego niezastosowanie do sytuacji, w której zachodziły przesłanki do jego zastosowania w związku z tym, że działanie powoda nosiło znamiona nadużycia przysługującego mu prawa poprzez odmowę przyjęcia części świadczenia;
- 8) naruszenie przepisów art. 385¹ kc przez jego niewłaściwe zastosowanie, polegające na błędnym przyjęciu, że § 23 OWU oraz ust. 15 Załącznika Nr 1 do OWU nie jest postanowieniem jednoznacznie określającym główne świadczenia stron;
- 9) naruszenie art. 385¹ kc poprzez jego błędną interpretację i uznanie, iż postanowienie OWU dotyczące Świadczenia Wykupu stanowi postanowienie niedozwolone;
- 10) naruszenie art. 805 kc w związku z art. 829 § 1 kc i z art. 13 ust 3 i ust 4 pkt 2 ustawy o działalności ubezpieczeniowej poprzez uznanie, iż świadczenie wykupu nie stanowi głównego świadczenia stron z umowy ubezpieczenia z ubezpieczeniowym funduszem kapitałowym;
- 11) naruszenie art. 18 ust. 2 ustawy z dnia 22 maja 2013 o działalności ubezpieczeniowej poprzez uznanie, iż pozwany nie ma prawa pokrycia kosztów prowadzenia przez siebie działalności ze środków wpłaconych przez ubezpieczających z tytułu składki ubezpieczeniowej;

12) naruszenie art. 153 ustawy o działalności ubezpieczeniowej poprzez uznanie, iż postanowienie § 23 OWU i ust. 15 załącznika do OWU stanowi postanowienie niedozwolone i tym samym uznanie, iż pozwany jako zakład ubezpieczeń nie ma prawa pokrycia kosztów prowadzonej działalności ze środków wpłaconych przez powoda z tytułu zawartej umowy ubezpieczenia oraz tym samym nie ma obowiązku prowadzenia działalności rentownej.

Wskazując na powyższe zarzuty na podstawie art. 386 § 1 kpc apelująca Spółka wносиła o:

- 1) zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości, tj. w kwocie 32.981,25 zł (trzydzieści dwa tysiące dziewięćset osiemdziesiąt jeden złotych);
- 2) zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego zwrotu kosztów procesu za obie instancje według norm przepisanych.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Apelacja jest w pełni zasadna.

Na wstępie wskazać należy, że z będącej przedmiotem rozpoznania sprawy umowy ubezpieczenia jednoznacznie wynika, że istotnymi elementami tejże umowy jest długość trwania umowy oraz to, że podzielona jest ona na dwie części, tj. okres bazowy co do którego zgromadzone przez określoną w umowie ilość lat środki podlegają inwestowaniu i co do zasady pokrywają wszystkie koszty i świadczenia przysługujące ubezpieczycielowi oraz cena wykupu, która ma inny charakter od opłat likwidacyjnych, gdyż jej celem nie jest tylko zapewnienie ubezpieczycielowi pokrycie poniesionych kosztów lecz również stanowi bodziec dla ubezpieczającego do nie rozwiązywania umowy przed okresem, na który została zawarta, czyli do wypełnienia przez niego warunków umowy.

Ze względu na czas trwania umowy a także jasno określone świadczenia jakie winien spełnić ubezpieczyciel w ciągu pierwszych określonych lat umowy - wysokość świadczenia wykupu powinna być adekwatna do ubezpieczenia ubezpieczyciela. W szczególności zadanie zwrotu składek wpłaconych przez ubezpieczającego oraz wartości jednostek w funduszu inwestycyjnym, które nabył za pośrednictwem ubezpieczyciela - przewyższa świadczenie, jakie ubezpieczyciel miałby obowiązek wypłacić w razie ustania umowy.

Zasadą jest, że przy zakończeniu umowy ubezpieczenia, gdy ubezpieczeniowe ryzyko nie nastąpiło, ubezpieczonemu nie przysługuje zwrot składek. Skoro przedmiotowa umowa, mimo złożonego charakteru, jest umową ubezpieczenia - brak jest podstaw do odmiennego jej traktowania. W tym zakresie nawet częściowy zwrot składek nie może być traktowany jako naruszający prawa konsumenta element umowy.

Nie zasługuje na aprobatę stanowisko Sądu Rejonowego, że określenie wysokości procentu wartości rachunku podlegającego wypłacie w ramach świadczenia wykupu w sposób określony w pkt 15 załącznika nr 1 do Ogólnych Warunków Ubezpieczenia (k. 36) stanowi niedozwolone postanowienie umowne. Procent ten jednoznacznie określa wysokość świadczenia głównego i już ta okoliczność wyłącza możliwość zastosowania art. 385(1) par. 1 k.c. Zdaniem Sądu Okręgowego **przewidziane umową ubezpieczenia świadczenie wykupu jest bowiem jednym z trzech głównych świadczeń zawartej umowy**. Każde z nich wypłacone jest w innych okolicznościach faktycznych i na rzecz różnych podmiotów. Są to świadczenie z tytułu śmierci ubezpieczonego – wypłacenie uposażonemu; świadczenie z tytułu dożycia – wypłacenie ubezpieczonemu i świadczenie wykupu – wypłacenie ubezpieczonemu na jego wniosek, przy czym całkowita wypłata świadczenia wykupu skutkuje rozwiązaniem umowy. Świadczenia te stanowią ekwiwalent składki wpłacanej przez ubezpieczającego, przy czym wypłacone jest stosownie do okoliczności.

W ocenie Sądu Okręgowego brak było również podstaw do przyjęcia, że prawa i obowiązki konsumenta zostały ukształtowane w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami rażąco naruszając interesy konsumenta. Po pierwsze należy podnieść – strona powodowa miała możliwość zapoznania się z treścią Ogólnych Warunków Ubezpieczenia. Okoliczności zawarcia umowy nie mogą więc wskazywać na naruszenie dobrych obyczajów. Powołane przez powoda orzeczenia Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz Sądów Apelacyjnych uznające za niedozwolone określone

postanowienia umowne zbliżone pod pewnymi względami do postanowień będących przedmiotem niniejszego postępowania nie mogą zatem mieć wiążącego znaczenia w niniejszej sprawie. Obowiązki i prawa powoda zostały określone w sposób precyzyjny i jasny w paragrafie 10 pkt 5 OWU (k. 66) oraz w paragrafie 23 pkt 5 OWU (k. 74.)

Wbrew twierdzeniom strony powodowej - nie można dopatrzeć się sprzeczności między tymi dwoma paragrafami, wręcz przeciwnie – oba te postanowienia wzajemnie się uzupełniają. Pierwsze z nich wskazuje, że wraz z wcześniejszym rozwiązaniem umowy wypłacona wysokość świadczenia wykupu uwzględnia pomniejszenie o określone kwoty, drugie zaś z tych postanowień jasno precyzuje wysokość wypłacanego świadczenia. Postanowienia OWU wskazują wysokość świadczenia, jakiego może oczekiwać konsument w poszczególnych latach trwania umowy, nie mają one przy tym charakteru sankcji. Wartość świadczenia wykupu, wyraźnie określona w OWU, nie ma na celu penalizacji wcześniejszego rozwiązania umowy przez konsumenta czy też uzyskania przez przedsiębiorcę wygórowanej rekompensaty tytułem rozwiązywanej umowy. Uwzględniają one ponoszone przez przedsiębiorcę koszty związane z zawarciem umowy i prowadzeniem działalności gospodarczej. Konsument został o tym fakcie wyraźnie poinformowany (par. 10 OWU). Postanowienia te zostały sformułowane w sposób jednoznaczny nie można więc do nich zastosować art. 385(1) par. 1 k.c.

Mając na uwadze, powyższe i przyjmując, że zapisy umowy, które za niedozwolone uważała strona powodowa, określają świadczenie główne strony pozwanej, jak również, że nie są one sprzeczne z dobrymi obyczajami i nie naruszają w sposób rażący interesów konsumenta - powództwo należało oddalić.

Z powyższych przyczyn i na mocy art. 386 § 1 kpc Sąd Okręgowy orzekł, jak w wyroku, rozstrzygnięcie o kosztach postępowania zarówno za I jak i II instancje opierając o treść art. 98 kpc.